

Kloosterkerk

1 Johannes 3,13-18 en Lukas 14,12- 24

9 juni 2024 – ds. Rienk Lanooy

Deze dienst is ook (terug) te zien en te beluisteren via https://youtu.be/V0Aw_J1d-Qo

Gebed om ontferming

Een huis van licht
van stilte
van mensen -
hoe kostbaar is het
dat wij hier
zomaar kunnen zijn -
Nee, rimpelloos verloopt
ons leven niet per se
laat staan
dat u – op verzoek –
onze rimpels gladstrijkt
u bent geen god
van wensen
u bent een God
van mensen
die eigen wegen gaan
en u nodigt ons
zonder voorwaarden vooraf
in uw huis:
eet, drink,
doe alsof je thuis bent
want dat ben je ook
en daarom bidden wij U:...

Een huis van ontmoeting
van gekend
en ongekend verdriet -
hoe goed is het
dat wij hier zomaar
kunnen zijn,
ook wanneer er
in de dagen achter ons
dingen gebeurden
die niet goed waren
door wat we zeiden
of wat we deden
wanneer verwarring
over welke kant
het uit moet met ons leven
de overhand kreeg
wanneer een stil verdriet
zo onbarmhartig
ons leven bepaalde,
roep ons dan bij u
en wijs ons de weg
die naar het leven leidt
en daarom bidden wij U:...

Een wereld van mogelijkheden
hebt u ons in handen gegeven
maar zie
de bommen vallen
de waarde
van een mensenleven
verschilt van land tot land
honger en armoede
beheersen mensenlevens
ook dichtbij -
O God, blijf ons roepen
nodig ons aan tafel
vraag ons ten dans
zodat het oude liedje
zich niet oeverloos
zal herhalen
maar een nieuw lied
zal klinken
van leven
dat van lijden weet
en liefde
die geen einde heeft
en daarom bidden wij U:...

Bij de lezingen

Straks klinkt de gelijkenis die in de traditie de parabel van de verontschuldigen is gaan heten, maar die excuses betreffen maar een deel van dit verhaal dat Jezus vertelt aan tafel bij een hooggeplaatste Farizeeër. Er zijn immers ook mensen die wel op de uitnodiging ingaan van iemand die een feest geeft. Je zou het verhaal daarom beter de gelijkenis van de genodigden kunnen noemen. En de vraag is: wie gaan er wel en wie niet? Daaraan vooraf gaat een gedeelte uit de eerste Johannesbrief, over de liefde voor de ander.

Preek

Als je een feestje geeft, nodigt mensen uit. Wel of geen 'save the date', geschept papier of toch maar een Whatsappje, Rsvp en tenue de ville of informeel taalgebruik? De mogelijkheden zijn onbeperkt. En wie door de bomen het bos niet meer ziet, vindt de nodige informatie op het web. Uitnodigen is serious business, ook zakelijk. Zoiets heet dan ook gelijk een proces of een traject. Via welk uitnodigingstraject krijg je je presentatie gevuld, je cursus uitverkocht?

Ik las dat het helpt als je het gevoel van 'dit wil je niet missen' kunt opwekken - we hebben immers snel last van FOMO – fear of missing out. Laat dus weten wie er nog meer komen,

het liefst mensen van enige importantie: 'in aanwezigheid van...'. Het is immers ook een kwestie van zien en gezien worden. Maak ook duidelijk wat het de genodigden oplevert, als ze komen. Het moet wel een beetje aansluiten bij hun wereld, spannend, relevant zijn etc. Kortom: er moet iets te halen zijn. En ten derde: maak het persoonlijk en exclusief: 'er is niet heel veel plaats, maar ik dacht: 'jij mag niet ontbreken'.

Welk uitnodigingstraject zou die man in de gelijkenis die een groots diner organiseert, hebben doorlopen? Exclusief heeft hij het niet gemaakt. Hij kijkt niet op een gast meer of minder: tal van namen sieren zijn gastenlijst en als alles klaar is, wordt iedereen persoonlijk benaderd: *Komt dan, want alles is gereed*. Servetten gevouwen, tafelschikking gereed, hier zitten de vegetariërs ("Wel of geen vis?"), daar de vegan-gasten, iemand met notenallergie. Aan alles is gedacht. Verse bloemen op tafel, kaarsen recht in de kandelaar en de geur van versgebakken brood. De kapstok is vrijgemaakt. Nog even uitpuffen tot de bel gaat, maar... die gaat niet.

Wat heeft hij fout gedaan, de man met zijn feest? Wie uitnodigt stelt zich in zekere zin kwetsbaar op. Wie gaat er in op jouw vraag? Je weet het niet, want we leggen ons niet graag vast, houden alle opties open. Wie weet komt er iets nóg leukers langs. En wie neemt dan toch de moeite om te komen? En diep onder dat alles sluimert altijd iets van twijfel: ben ik wel interessant/leuk/slim genoeg dat er iemand op mijn feestje wil komen?

Als je de aanwijzingen voor de uitnodigingstrajecten goed leest, dan is het vooral een kwestie van uitruilen. Als jij op mijn feestje komt, krijg jij... Als ik bij jou mag komen, mag jij bij mij komen. Als ik jou dit geef, geef jij mij dan...? Veel in ons leven staat in het teken van deze do-ut-des strategie, van de uitruil der dingen. Klein en onschuldig op school ('als ik bij jou in het team mag, dan... ') tot groot en politiek: als jij de vluchtelingen tegenhoudt, geef ik jou x miljard. Socio-biologen prenten het ons in: eigenlijk doen mensen niets zonder eigenbelang/ Wat ze doen voor een ander, is uiteindelijk ook bedoeld om er zelf beter van te worden. Onze wereld leeft er van, van waarde en tegenwaarde, van de balans tussen geven en ontvangen, van 'voor wat, hoort wat'. En wie niets te bieden heeft, geen tegenwaarde heeft, loopt het gevaar om zomaar buiten de boot te vallen.

Is dat wat die man met zijn feestmaal fout heeft gedaan? Hij gaat namelijk dwars in tegen deze basisregel. Hij heeft zijn gasten niets te bieden, dan het feest zelf. 'Wees welkom!' zegt hij, maar je weet niet of er wel belangwekkende gasten zijn, of er iets te halen valt? En al snel druppelen de afzeggingen binnen: sorry, druk, druk, druk. Akker en ossen kunnen niet wachten – 'excuseert u mij', en het pasgehuwde stel heeft andere dingen aan het hoofd. 'U heeft er vast begrip voor dat we niet komen'. Wat had hij dan moeten doen?

Gemeente, u begrijpt wel dat Jezus in zijn gelijkenis van deze man met zijn feest, verwijst naar de Eeuwige zelf. Naast alle levensbeschouwingen die er zijn: het leven is een opgave, het leven is een loterij, de survival of the fittest, vertelt Jezus van nog een beschouwing, van het goddelijke idee dat het een feest is om te leven. Het symbool van Gods toekomst bij Jezus (hij heeft het van de profeten) is niet de strijd en de competitie, het is niet de vergadering of het gelukkige gezin, de juiste opleiding of de mainstream moraal. Het wordt niet gestuurd door 'doe jij iets voor mij, dan doe ik iets voor jou'. Alsof je je leven moet verdienen, gestuurd door straf en beloning, verdeel en heers, fatsoen en hard werken.

Dit verhaal vertelt iets heel anders: dit leven is gratis, je hoeft er niets voor te doen en zeker niets voor terug te doen, het is wars van competitiedrang, bewijsdrift, een gepimpt CV, van zien en gezien worden bij de volgende receptie. Klassiek gesproken zouden we zeggen: het is genade. Maar vreemd: de mensen die welkom zijn bij dat feest, denken: als het niets kost, zal het ook wel niets wezen. Het past niet zomaar in hun wereldbeeld en niet in hun – en misschien toch ook wel ons – Godsbeeld. Want God is toch vooral god als hij de genodigden iets te bieden heeft, waar ze wat aan hebben. Een tegenwaarde waar zij in geloven, een god die garantie is voor succes, die gebeden verhoort, die ereplaatsen geeft aan de geslaagden, een god die eerder 'cause' is dan 'call', eerder de verklaring / de oorzaak van alles, om je devoot bij neer te leggen of flink tegen aan te schoppen, dan een stille stem die mensenkinderen roept om zijn droom te delen. Maar deze God is geen 'Macher', maar hij heeft zich kwetsbaar opgesteld door te vragen: “Komt u ook?”, maar ze komen niet. Hij heeft niet voldoende tegenwaarde. Hij is een kwetsbare God.

En toch, in zijn kwetsbaarheid is hij niet besluiteloos. En nog minder is hij van plan zijn strategie aan te passen: dan toch maar iets bieden zodat ze wel komen. Nee, hij is diep geraakt door de afwijzing. Hij wordt woedend, maar het is geen destructieve woede, eerder creatieve woede. En zo gooit hij zijn netten nog eens uit, verder en wijder dan tevoren. Want er is één ding dat hem ter harte gaat: het feest moet doorgaan. Deze wereld anders. En dan komen ze: de armen, de kreupelen, de mensen voor wie de wereld niet zo goed gezind is, die het geluk niet aan hun zijde hebben: geboren op de verkeerde plek op de verkeerde tijd. Pure pech, te weinig vinkjes. Of die het er zelf naar gemaakt hebben, maar geen tweede kans meer krijgen. Ze hebben niets te bieden dan hun aanwezigheid en dat is blijkbaar voldoende. En dan is er nog plaats over en komen er nog meer bij, want, zo zegt hij *mijn huis moet vol zijn*. Vol, niet van mensen die zichzelf eerst maar eens moeten kwalificeren, en daarmee waarde hebben, maar vol van mensen die waardevol zijn in zich zelf om het simpele en ook zo wonderlijke feit dat zij er zijn. En de Eeuwige zegt: kom maar naar het feest, ik houd open huis, voor jou is deze aarde omdat je er bent.

Gemeente, ik weet niet onder wie u zich schaart, onder die eerste groep die niet komt of de tweede en derde groep die wel komen. Zoiets kan ook veranderen in je leven. Maar de kern is dat ze allemaal welkom zijn aan die ene tafel. Zoals Jezus zelf met jan en alleman aan tafel gaat: zijn leerlingen, vrouwen en mannen, afpersers en mensen die heel tevreden zijn met zichzelf, het is een vreemd, bij elkaar geraapt allegaartje.

En tegen zijn vrienden zegt hij: dat zouden jullie ook moeten doen, om mij te gedenken: maaltijd houden zonder voorwaarden en verplichtingen, geen kleine lettertjes, niet voor jou, maar dan ook niet voor een ander, want het feest moet doorgaan. En als je dan aan die ene tafel zit, dan ben je dicht bij het Rijk van God, dan vorm je het lichaam van Christus.

En zo doen we dat vandaag, aan de tafel. En wie weet werkt dat, telkens als we dat doen, door op andere plekken in de samenleving. Dat we dwars door de alledaagse werkelijkheid van al onze processen en trajecten van geven en nemen, van opgepoetste CV's, van al onze bubbels en de stress en de dwang hoe je daar in komt en niet uitvalt, van 'keeping up appearances', van Europa dat van een vredesproject soms is geworden tot de mantra 'what's in it for me', hoe we daardoorheen zicht blijven houden op dat andere perspectief, dat van die simpele tafel, waar het feest gevierd wordt van de Eeuwige met zijn standing invitation. Want er is niemand die er niet bij hoort. Kom dan, want alle dingen zijn gereed.

Gebeden, stil gebed en onze vader

Aan deze tafel
weten wij ons welkom
als uw gasten
en als wij delen
van uw goede gaven
delen wij
uw blijmakend perspectief
op deze wereld
als een thuis voor ieder mens.

Daarom bidden wij
voor de mensen
voor wie deze wereld
geen thuis is
de radeloze mensen
die speelbal zijn
van duistere belangen
en sombermakende
machinaties
Voor lef en volharding
voor wie de vrede
blijven zoeken.

Daarom bidden wij
voor de gemeenschap
van de kerk

ook dit huis
voor onderlinge
verbondenheid
voor durf
om te vragen
wat we nodig hebben
voor mededeelzaamheid
om te geven
van wat we kunnen delen.

Daarom bidden we
voor ons oude continent
met een geschiedenis
van ongekende hoogte-
en ongehoorde dieptepunten
van Auschwitz en D-day
tot Mozart en de kathedralen
van vrede en voorspoed
tot bittere strijd en
verdeeldheid.
Wees met ons
dat wij aan de ene tafel
van Europa
elkaar vasthouden
het goede doen
voor wie er wonen

én over grenzen heen
blijven delen
van wat we zelf
hebben ontvangen.

Daarom bidden we
voor wie verdrietig zijn
om een leven dat voorbij is
en we noemen met name...
en voor wie hopen
op herstel
op uitzicht
op een leven
met minder beperkingen
en we noemen met name...
Wees aanwezig
daar waar u
soms zo onbereikbaar ver-
lijkt te zijn
Voed ons
met uw blijvende liefde

en in stilte zeggen we
wat we op ons hart hebben

Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.

U steunt ons werk ermee!